

การอภิปรายผลการวิจัย

บทนี้ผู้วิจัยนำเสนอสาระสำคัญเกี่ยวกับ สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป รายละเอียดตามลำดับดังนี้

สรุปผลการวิจัย

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยเรื่องการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ ดังนี้

1.1 เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา ทั้ง 6 ด้าน ตามภาระหน้าที่ที่กำหนดไว้ในระเบียบกระทรวงศึกษาว่าด้วยคณะกรรมการ โรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2539

1.2 เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา ที่มีความแตกต่างกันตามตัวแปร จำแนกตามสถานภาพของคณะกรรมการ โรงเรียน และขนาดของโรงเรียน

1.3 เพื่อรวบรวมปัญหาและข้อเสนอแนะการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

2. สมมติฐาน

การวิจัยเรื่องการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยกำหนดสมมติฐานไว้ดังนี้

2.1 การปฏิบัติงานของคณะกรรมการ โรงเรียนประถมศึกษา ที่มีสถานภาพต่างกัน มีความแตกต่างกัน

2.2 การปฏิบัติงานของคณะกรรมการ โรงเรียนประถมศึกษา ที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความแตกต่างกัน

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) ชนิดวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Study) โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

3.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ คณะกรรมการ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา จาก 351 สถานศึกษา จำนวน 5,265 คน ซึ่งจำแนกเป็น คณะกรรมการ โรงเรียนที่มาจากผู้บริหารและข้าราชการครู จำนวน 1,755 คน คณะกรรมการ โรงเรียนที่มาจากผู้ปกครองนักเรียนและศิษย์เก่าของโรงเรียน 1,755 คน และคณะกรรมการ โรงเรียนที่มาจากผู้ทรงคุณวุฒิจากประชาชน และผู้นำทางศาสนา จำนวน 1,775 คน เช่นเดียวกัน

3.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู ผู้ปกครองนักเรียน ศิษย์เก่าของโรงเรียน ผู้ทรงคุณวุฒิประชาชนและผู้นำทางศาสนา จาก สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 978 คน ได้มาโดยการกำหนดสุ่มตัวอย่างด้วยสูตร ยามาเน่ (Yamane) แล้วเปรียบเทียบสัดส่วนตามสถานภาพของคณะกรรมการ โรงเรียน แล้วทำการสุ่มตัวอย่างง่าย ซึ่งจำแนกเป็นคณะกรรมการ โรงเรียนที่มาจากผู้บริหาร และ ข้าราชการครู จำนวน 326 คน คณะกรรมการ โรงเรียนที่มาจากผู้ปกครองนักเรียน และศิษย์เก่า ของโรงเรียน จำนวน 326 คน และ คณะกรรมการ โรงเรียนที่มาจากผู้ทรงคุณวุฒิจากประชาชน และผู้นำทางศาสนา จำนวน 326 คน

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยแบบสอบถาม 3 ตอน ดังนี้ คือ

3.3.1 ตอนที่ 1 เป็นแบบสำรวจรายการ เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ แบบสอบถาม ประกอบด้วย สถานภาพของคณะกรรมการ โรงเรียนและขนาดของโรงเรียนที่ คณะกรรมการ โรงเรียนปฏิบัติงานอยู่

3.3.2 ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ โรงเรียน มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า ชนิด 5 ระดับ ตามแบบลิเคิร์ต (Likert' Scale) ใน 6 ด้าน รวม 60 ข้อ ได้แก่

3.3.2.1 การกำหนดนโยบายแผนแม่บทและแผนพัฒนาโรงเรียนจำนวน

- 3.3.2.2 การให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน
จำนวน 10 ข้อ
- 3.3.2.3 การให้คำปรึกษา เสนอแนะแนวทางและมีส่วนร่วมบริหารการเงิน
และงบประมาณของโรงเรียน จำนวน 10 ข้อ
- 3.3.2.4 การรับทราบความก้าวหน้าการดำเนินงานตามแผนของโรงเรียน
จำนวน 10 ข้อ
- 3.3.2.5 การประสานงาน และเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน
จำนวน 10 ข้อ
- 3.3.2.6 การแต่งตั้งที่ปรึกษา และ/หรือคณะกรรมการ จำนวน 10 ข้อ

3.3.3 ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิดที่สอบถามปัญหาและ
ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

3.4 คุณภาพของเครื่องมือ

คุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลในครั้งนี้ ได้ตรวจสอบความเที่ยงตรง
ตามเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน แล้วนำไปทดสอบกับกลุ่มประชากรที่
ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จาก คณะกรรมการโรงเรียน สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเขวาสินรินทร์
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี จำนวน 30 คน เพื่อทดสอบคุณภาพของเครื่องมือโดย
การหาค่าเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบตอนที่ 2 โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา
(Alpha - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ .94 เมื่อแยกเป็น
รายด้าน ค่าความเชื่อมั่น ต่ำสุดเท่ากับ .93 สูงสุดเท่ากับ .97

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอนดังนี้

3.5.1 ขอนหนังสือแนะนำตัวผู้วิจัย และขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล จาก
ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ถึง
ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

3.5.2 ขอนหนังสือนำส่งแบบสอบถามจากสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
นครราชสีมา ถึงหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอในสังกัด เพื่อขอความร่วมมือส่งแบบสอบถามให้คณะ
กรรมการโรงเรียนประถมศึกษาต่อไป

3.5.3 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามถึงสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอทั้ง 13 อำเภอ
ด้วยตนเอง จำนวน 978 ชุด

3.5.4 หลังจากส่งแบบสอบถามแล้วภายใน 10 วัน ผู้วิจัยไปรับแบบสอบถามจากสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอด้วยตนเอง ปรากฏว่า ได้รับคืน 978 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

3.5.5 เมื่อได้รับแบบสอบถามคืน ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม พบว่าสมบูรณ์ ทั้ง 978 ชุด แล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC⁺ (Statistical Package for the School Science/Personal Computer Plus) เพื่อหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าทดสอบค่าเอฟ และการทดสอบเปรียบเทียบพหุคูณ ตามวิธีของเซฟเฟ้ (Scheffe' Method)

4. ผลการวิจัย

ผลการวิจัยโดยสรุปมีดังนี้

4.1 การปฏิบัติงานของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.01$) และเพื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน กล่าวคือ ด้านการกำหนดนโยบาย แผนแม่บท และแผนพัฒนาโรงเรียน ($\bar{X} = 3.03$) ด้านการให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน ($\bar{X} = 3.06$) ด้านการให้คำปรึกษาและมีส่วนร่วมในการบริหารการเงินและงบประมาณของโรงเรียน ($\bar{X} = 2.98$) ด้านการรับทราบความก้าวหน้าการดำเนินงานตามแผนของ โรงเรียน ($\bar{X} = 3.12$) ด้านการประสานงานและเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ($\bar{X} = 3.03$) และด้านการแต่งตั้งที่ปรึกษาและ/หรือคณะกรรมการ ($\bar{X} = 2.85$)

4.2 เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

4.2.1 ด้านการกำหนดนโยบาย แผนแม่บทและแผนพัฒนา โรงเรียนคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษาได้ปฏิบัติงาน โดยภาพรวมและรายชื่ออยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การให้การสนับสนุนการดำเนินงานตามนโยบายและแผนของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการของโรงเรียนและการเข้าร่วมพิจารณา แก้ไขปัญหาและข้อเสนอแนะอันเกิดจากการปฏิบัติงานตามแผนตามลำดับ ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาก่อนการวางแผนมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

4.2.2 ด้านการให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา ได้ปฏิบัติงาน โดยภาพรวมและรายชื่ออยู่ในระดับปานกลาง และพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การให้การสนับสนุนการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และรองลงมาคือ การรับทราบผลการปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนและการพิจารณาให้ความเห็นชอบ แผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน

ตามลำดับ ส่วนการนำผลการติดตามและประเมินผลเพื่อวางแผนปรับปรุงการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ ของโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

4.2.3 ด้านให้คำปรึกษา และมีส่วนร่วมในการบริหารการเงินและงบประมาณของโรงเรียน คณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษาได้ปฏิบัติงานโดยภาพรวมและรายชื่ออยู่ในระดับปานกลางและเมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อพบว่า การประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนได้เห็นความสำคัญของการพัฒนาโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และรองลงมาคือ การให้ข้อมูล เกี่ยวกับความต้องการของโรงเรียนแก่ชุมชนหน่วยงานและ ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ได้รับทราบ และรับทราบผลการจัดซื้อจัดจ้างพร้อมให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ตามลำดับ ส่วนการมีส่วนร่วมในการแสวงหาภูมิปัญญาท้องถิ่นมาร่วมในการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

4.2.4 ด้านการรับทราบความก้าวหน้าการดำเนินงานตามแผนของโรงเรียน คณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษาได้ปฏิบัติงานโดยภาพรวมและรายชื่ออยู่ในระดับปานกลาง และเพื่อพิจารณาเป็นรายชื่อพบว่า การรับทราบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุดรองลงมาคือ รับทราบพฤติกรรมนักเรียน ตลอดจนแนวทางแก้ไขพฤติกรรมอื่นไม่พึงประสงค์ และรับทราบผลดำเนินงานด้านกิจการนักเรียน เช่น ร้านสหกรณ์ โครงการอาหารกลางวัน โครงการอาหารเสริมนม ตามลำดับ ส่วนการร่วมประเมินโครงการต่าง ๆ ของโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

4.2.5 ด้านการประสานงานและเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน คณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา ได้ปฏิบัติงานโดยภาพรวมและรายชื่ออยู่ในระดับปานกลาง และเพื่อพิจารณาเป็นรายชื่อพบว่า การเสนอแนะ และประสานงานให้โรงเรียนเข้าร่วม กิจกรรมของท้องถิ่น เช่น กิจกรรมทางศาสนา กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ การสนับสนุนให้ชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้น และการประสานงานกับชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ ในท้องถิ่นให้มาให้บริการอาคารสถานที่ของโรงเรียนตามลำดับ ส่วนการประสานงานส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกลุ่มหรือชมรมศิษย์เก่าหรือสมาคมผู้ปกครองและครู โรงเรียนมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

4.2.6 ด้านการแต่งตั้งที่ปรึกษาและ/หรือคณะอนุกรรมการ คณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา ได้ปฏิบัติงานโดยภาพรวมและรายชื่ออยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อพบว่า การร่วมพิจารณาแต่งตั้งคณะอนุกรรมการรักษาความปลอดภัยในโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ การร่วมพิจารณาแต่งตั้งคณะที่ปรึกษาเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ในโรงเรียน และการร่วมพิจารณาแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ โรงเรียนที่จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนตามลำดับ ส่วนการร่วมพิจารณาคณะกรรมการเพื่อปฏิบัติงานเกี่ยวกับงานประมาณมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

4.3 ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา ที่มีสถานภาพของการเป็นคณะกรรมการ โรงเรียนต่างกัน พบว่ามีการปฏิบัติงานทั้ง 6 ด้าน โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1

และเมื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติงานของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษาเป็น รายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe's Method)พบว่าคณะกรรมการโรงเรียนที่มาจาก ผู้บริหาร และข้าราชการมีการปฏิบัติงานมากกว่าคณะกรรมการโรงเรียนที่มาจากผู้ปกครองนักเรียน ศิษย์เก่า ของโรงเรียน ผู้ทรงคุณวุฒิจากประชาชนและ ผู้นำทางศาสนาในทุกด้านทั้ง 6 ด้าน

4.4 ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา ที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน โดยภาพรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติงาน ไม่แตกต่างกันซึ่ง ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2

4.5 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา มีปัญหาและข้อเสนอแนะทั้ง 6 ด้าน ดังนี้

4.5.1 ปัญหาทางด้านการกำหนดนโยบายแผนแม่บทและแผนพัฒนาโรงเรียนตาม ลำดับความสำคัญ ดังนี้ คณะกรรมการ โรงเรียนไม่เข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตนเอง คณะกรรมการ โรงเรียนไม่มีความรู้ ความเข้าใจ เรื่องนโยบายแผนแม่บทและแผนพัฒนาต่าง ๆ คณะกรรมการ โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีเวลาว่างที่จะเข้าร่วมประชุมเพื่อกำหนดนโยบาย แผนแม่บท และแผนพัฒนาต่าง ๆ คณะกรรมการ โรงเรียนส่วนใหญ่จะมอบหมายให้ทางโรงเรียนเป็นผู้กำหนด นโยบาย แผนแม่บท และแผนพัฒนาต่าง ๆ โดยอ้างว่าไม่มีความรู้ในเรื่องนี้ ขาดงบประมาณหรือมี งบประมาณจำกัดทำให้เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานตามแผน คณะกรรมการ โรงเรียนบางคน ไม่กล้าพูด หรือกล้าแสดงความคิดเห็นเนื่องจากมีปัญหาทางด้านภาษาที่ใช้ โรงเรียนกำหนด นโยบายและแผนต่าง ๆ ไว้กว้างและซับซ้อนเกินไป นโยบายและแผนมีการปรับเปลี่ยนบ่อย เนื่องจากมีการ โยกย้ายผู้บริหาร โรงเรียน และผู้บังคับบัญชาาระดับสูงบ่อย คณะกรรมการ โรงเรียน บางคนจะคำนึงถึงประโยชน์ของตนหรือพรรคพวกเป็นหลัก โรงเรียนไม่ได้ยึดนโยบาย แผนแม่บท และแผนพัฒนาต่าง ๆ เป็นกรอบในการปฏิบัติงาน การกำหนดนโยบาย แผนแม่บท และแผนพัฒนาโรงเรียนไม่สอดคล้องกับทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น โรงเรียนยึดนโยบาย แผนแม่บท และแผนพัฒนาโรงเรียนเป็นกรอบในการปฏิบัติงานมากเกินไป และคณะกรรมการ โรงเรียนไม่ได้รับเอกสารเกี่ยวกับนโยบาย แผนแม่บทและแผนพัฒนาโรงเรียน สำหรับเป็นคู่มือ ในการปฏิบัติงานตามภารกิจ

ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานด้านการกำหนดนโยบาย แผนแม่บท แผนพัฒนาโรงเรียน ได้แก่ ควรจัดอบรมสัมมนาเพื่อให้คณะกรรมการโรงเรียนได้เข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตนเอง ควรจัดประชุมชี้แจงและแจกเอกสารความรู้เกี่ยวกับนโยบาย แผนแม่บท และแผนพัฒนาต่าง ๆ เพื่อให้คณะกรรมการโรงเรียนได้ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง โรงเรียนควรจัดทำปฏิทิน การปฏิบัติงานให้ชัดเจน เพื่อให้คณะกรรมการโรงเรียนได้ทราบล่วงหน้า โรงเรียนควรประชุม ชี้แจงเพื่อให้คณะกรรมการโรงเรียนได้เห็นถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย แผนแม่บทและแผนพัฒนาต่าง ๆ โรงเรียนควรประสานงานกับคณะกรรมการโรงเรียนเพื่อหาแนวทางแก้ปัญหาหรือนำทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาใช้ ควรสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างคณะกรรมการโรงเรียนด้วยกันเพื่อให้เกิดความรู้สึกเป็นกันเองมากขึ้น โรงเรียนควรจัดทำนโยบายและแผนต่าง ๆ ให้กระชับไม่ซับซ้อนง่ายต่อการทำความเข้าใจและนำไปปฏิบัติ โรงเรียนควรจัดทำแผนแม่บท หรือธรรมนูญโรงเรียนระยะกลาง 3 – 5 ปี เพื่อป้องกันการปรับเปลี่ยนนโยบาย และแผนต่าง ๆ บ่อยเกินไป คณะกรรมการโรงเรียนควรสร้างความสัมพันธ์อันดีเพื่อให้เกิดความสมัครสมานสามัคคี โดยคำนึงถึงประโยชน์ต่อส่วนรวมเป็นหลัก โรงเรียนควรชี้คินโยบาย แผนแม่บท และแผนพัฒนาโรงเรียนเป็นกรอบในการปฏิบัติงาน ควรกำหนดนโยบาย แผนแม่บท และแผนพัฒนาโรงเรียนให้สอดคล้องกับทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น การปฏิบัติงานตามกรอบนโยบาย แผนแม่บท และแผนพัฒนาต่าง ๆ ควรยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม และโรงเรียนควรจัดทำเอกสารด้านนโยบาย แผนแม่บท และแผนพัฒนาโรงเรียนเป็นเล่มแจกคณะกรรมการโรงเรียนเพื่อเป็นคู่มือในการปฏิบัติงานตามภารกิจ

4.5.2 ปัญหาด้านการให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนตามลำดับความสำคัญ ดังนี้ คณะกรรมการโรงเรียนขาดความรู้และประสบการณ์เรื่องแผนต่าง ๆ คณะกรรมการโรงเรียนบางคนไม่มีเวลาว่างที่จะเข้าร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน แผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนไม่ได้ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการโรงเรียน แผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนไม่ครอบคลุมการพัฒนางานทั้ง 6 ด้าน ของโรงเรียน แผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนไม่มีความชัดเจนทำให้ยากต่อการนำไปปฏิบัติการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีไม่ได้วิเคราะห์สภาพปัญหาที่แท้จริงก่อนที่จะนำข้อมูลมาจัดทำแผน การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีล่าช้าไม่ทันใช้ เปิดเทอมแรกของปีการศึกษา ความต้องการของคณะกรรมการโรงเรียนไม่ตรงกับนโยบายของโรงเรียนและนโยบายระดับสูง ข้อมูลที่ได้รับเป็น ข้อมูลเก่าหรือไม่เป็นปัจจุบัน เมื่อนำไปใช้ในการวางแผนทำให้มีความคลาดเคลื่อน และปฏิบัติได้ยาก และแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนไม่แจกให้คณะกรรมการโรงเรียนทำให้ไม่สามารถศึกษาทำความเข้าใจก่อนพิจารณาให้ความเห็นชอบ

ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานด้านการให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน ได้แก่ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดประชุมชี้แจงหรือจัดทำเอกสารความรู้เกี่ยวกับแผนแจกให้คณะกรรมการโรงเรียนได้ศึกษาทำความเข้าใจ ควรจัดทำปฏิทินปฏิบัติงานไว้ล่วงหน้า เพื่อให้คณะกรรมการโรงเรียนได้มีโอกาสเตรียมตัวล่วงหน้า การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนควรเชิญคณะกรรมการโรงเรียนมาร่วมพิจารณาให้ความเห็นชอบทุกครั้ง ควรจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนให้ครอบคลุมงานทั้ง 6 ด้าน ของโรงเรียน ควรจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนให้มีความเข้าใจง่ายและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง การนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ถึงความเป็นไปได้ที่จะนำไปประกอบในการจัดทำแผน โรงเรียนควรจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีไว้ล่วงหน้าก่อนเปิดภาคเรียนแรกของปีการศึกษา ควรปรับนโยบายของโรงเรียนให้สามารถยืดหยุ่นและสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นได้ตามความจำเป็นและเหมาะสม ควรจัดทำข้อมูลหรือระบบสารสนเทศให้เป็นปัจจุบัน และสะดวกในการนำไปใช้ และควรจัดทำแผนเป็นเล่มแล้วแจกให้คณะกรรมการโรงเรียนทุกคนได้นำไปศึกษาทำความเข้าใจก่อนให้ความเห็นชอบ

4.5.3 ปัญหาด้านการให้คำปรึกษาและมีส่วนร่วมในการบริหารการเงินและงบประมาณของโรงเรียน ตามลำดับความสำคัญ ดังนี้ คณะกรรมการโรงเรียนไม่เห็นความสำคัญของการจัดการศึกษาโดยส่วนใหญ่จะมอบหมายให้เป็นหน้าที่ของโรงเรียน คณะกรรมการโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีเวลาว่างที่จะให้คำปรึกษา ผู้บริหารโรงเรียนมักจะทำตามความคิดเห็นของตนเป็นหลัก บุคคลากรในโรงเรียนมักจะเข้าใจว่าคณะกรรมการโรงเรียนมาคอยจับผิดการปฏิบัติงานของตน คณะกรรมการโรงเรียนไม่กล้าท้วงติงหรือเสนอแนะเมื่อพบข้อบกพร่องในการบริหารงานโรงเรียน คณะกรรมการโรงเรียนบางคนไม่มีความมั่นใจในตนเองที่จะให้คำปรึกษาด้านต่าง ๆ ทางโรงเรียนไม่เคยขอคำปรึกษาคณะกรรมการโรงเรียนเลย คณะกรรมการโรงเรียนไม่ได้รับข้อมูลเกี่ยวกับ การจัดซื้อจัดจ้างในแผนงานต่าง ๆ คณะกรรมการโรงเรียนไม่มีส่วนร่วมในการบริหารและจัดทำโครงการ และคณะกรรมการโรงเรียนได้รับข้อมูลจากโรงเรียนน้อยมากทำให้ไม่สามารถให้คำปรึกษาในด้านต่าง ๆ ได้

ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานด้านการให้คำปรึกษา และมีส่วนร่วมในการบริหารการเงินและงบประมาณของโรงเรียน ได้แก่ ควรประชุมชี้แจงให้คณะกรรมการโรงเรียนได้มองเห็นถึงความสำคัญ และสร้างจิตสำนึกของการมีส่วนร่วมในการบริหาร ควรประสานงานเพื่อสร้างความเข้าใจอันดีเพื่อให้คณะกรรมการโรงเรียนมีความภาคภูมิใจ และเต็มใจที่จะให้คำปรึกษา ผู้บริหารโรงเรียนควรเปิดโอกาสให้คณะกรรมการโรงเรียนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการให้คำปรึกษาหรือการบริหารงานของโรงเรียน ควรสร้างความสัมพันธ์อันดีทั้ง 2 ฝ่าย ทั้งบุคลากรในโรงเรียน

และคณะกรรมการโรงเรียนเพื่อให้เกิดความเข้าใจ ลดการหวาดระแวงซึ่งกันและกัน โรงเรียนควรประสานความสัมพันธ์กับคณะกรรมการโรงเรียนเพื่อให้เกิดจิตสำนึกของการมีส่วนร่วมในการบริหาร ควรระดมพลังสมองเพื่อรวบรวมความคิดเห็นของแต่ละคนมาเป็นข้อมูลในการบริหารของโรงเรียน โรงเรียนควรประสานความร่วมมือกับคณะกรรมการโรงเรียนเพื่อขอคำปรึกษาในเรื่องต่าง ๆ โรงเรียนควรจัดทำข้อมูลหรือเอกสารเพื่อชี้แจงให้คณะกรรมการโรงเรียนได้รับทราบเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างในแผนงานต่าง ๆ โรงเรียนควรเชิญคณะกรรมการโรงเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารและการจัดทำโครงการต่าง ๆ ของโรงเรียน และโรงเรียนควรจัดหาข้อมูลไว้ให้พร้อมเพื่อประกอบการพิจารณาในการให้คำปรึกษาของคณะกรรมการโรงเรียน

4.5.4 ปัญหาด้านการรับทราบความก้าวหน้าการดำเนินงานตามแผนของโรงเรียนตามลำดับความสำคัญดังนี้ คณะกรรมการโรงเรียนไม่มีเวลาว่างที่จะติดตามผล เพราะต้องประกอบอาชีพ ขาดการติดตามผลอย่างต่อเนื่อง คณะกรรมการโรงเรียนขาดการมีส่วนร่วมในการประเมินโครงการ การติดตามผลยังไม่เป็นระบบเท่าที่ควร คณะกรรมการโรงเรียนยังขาดความรู้ ความเข้าใจ เรื่องการติดตามผลการปฏิบัติงานตามแผน บุคลากรภายในโรงเรียนไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร เพราะคิดว่า คณะกรรมการโรงเรียนจะมาคอยจับผิด ในด้านการติดตามผลไม่ได้ กำหนดตัวบุคคลให้ชัดเจนทำให้เกิดปัญหาการซ้ำซ้อนในทางปฏิบัติ การติดตามผลไม่ได้จัดทำปฏิทินการปฏิบัติงาน ทำให้เกิดความล่าช้าในทางปฏิบัติ ขาดแคลนงบประมาณ เพื่อใช้จ่ายในการติดตามและประเมินผล และคณะกรรมการโรงเรียนมีความเข้าใจว่าการติดตามผลเป็นหน้าที่ของโรงเรียน

ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานด้านการรับทราบความก้าวหน้าการดำเนินงานตามแผนของโรงเรียน ได้แก่ การจัดทำปฏิทิน การปฏิบัติงานให้ชัดเจนเพื่อคณะกรรมการโรงเรียนจะได้ทราบผลล่วงหน้าและแบ่งเวลาได้ถูกต้อง ควรจัดทำปฏิทินการปฏิบัติงานด้านการติดตามผลให้ต่อเนื่องและชัดเจน การประเมินโครงการต่าง ๆ ของโรงเรียนทุกครั้งควรแจ้งให้คณะกรรมการโรงเรียนเข้ามามีส่วนร่วม ควรจัดทำแผนการติดตามผลเพื่อสะดวกในการนำไปปฏิบัติ ควรประชุมชี้แจงให้คณะกรรมการโรงเรียนได้ทราบถึงวิธีการ และวัตถุประสงค์ของการติดตามผล ผู้บริหารโรงเรียนควรสร้างความเข้าใจกับบุคลากรภายในโรงเรียนเพื่อก่อให้เกิดความร่วมมือกับคณะกรรมการโรงเรียนอย่างเต็มที่ ควรกำหนดตัวบุคคลด้านการติดตามผลให้ชัดเจนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในเชิงปฏิบัติ ควรจัดทำปฏิทินการปฏิบัติงานด้านการติดตามผลให้ชัดเจนเพื่อสะดวกในทางปฏิบัติ ควรสร้างจิตสำนึกให้คณะกรรมการโรงเรียนรู้จักการเสียสละต่อส่วนรวม โดยหลีกเลี่ยงการใช้งบประมาณของรัฐ และโรงเรียน ควรประชุมชี้แจงหรือทำข้อตกลงร่วมกัน เพื่อดึงให้คณะกรรมการโรงเรียนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามผล

4.5.5 ปัญหาด้านการประสานงานและเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ตามลำดับความสำคัญดังนี้ คณะกรรมการ โรงเรียนไม่มีเวลาประสานงานกับชุมชน เนื่องจากมีภารกิจมาก ชุมชนอยู่ห่างไกลกันทำให้ยากลำบากในการประสานงาน การประสานงานระหว่างคณะกรรมการ โรงเรียนกับชุมชนมีน้อยมากทำให้เกิดความไม่เข้าใจซึ่งกันและกัน คณะกรรมการ โรงเรียนเข้าใจว่าการประสานงานเป็นหน้าที่ของโรงเรียนโดยตรง คณะกรรมการ โรงเรียนไม่ได้รับข้อมูลต่าง ๆ จากโรงเรียนทำให้ไม่ทราบว่าจะไปประสาน กับชุมชนในเรื่องใดบ้าง ผู้นำหมู่บ้านหรือท้องถิ่น ไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา จึงไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร ชุมชนส่วนใหญ่ใช้ภาษาท้องถิ่น ในการสื่อสารทำให้ยากต่อการประสานงาน การนับถือศาสนาที่แตกต่างกันของคณะกรรมการ โรงเรียนบางครั้งทำให้เกิดการแบ่งแยกและหวาดระแวงซึ่งกันและกัน คณะกรรมการ โรงเรียนมีจำนวนน้อยทำให้การประสานงานทำได้ล่าช้าและไม่ทั่วถึง

ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานด้านการประสานงานและเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ได้แก่ การให้นักเรียนเป็นสื่อกลางในการประสานงานไปถึงผู้ปกครองและชุมชน ควรถือโอกาสตอนทำศาสนกิจเพื่อประสานงานกับชุมชน คณะกรรมการ โรงเรียน ควรจะประสานงานกับชุมชนตลอดเวลาเพื่อป้องกันการเข้าใจไม่ตรงกัน โรงเรียนควรสร้างความเข้าใจกับคณะกรรมการ โรงเรียน เพื่อขอความร่วมมือช่วยประสาน กับชุมชนให้ โรงเรียนควรแจ้งข้อมูลหรือความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ให้คณะกรรมการ โรงเรียน ได้รับทราบตลอดเวลาเพื่อความสะดวกในการประสานงาน โรงเรียนควรประสานงาน และสร้างความสัมพันธ์อันดีกับผู้นำหมู่บ้าน หรือผู้นำท้องถิ่น หรือขอความร่วมมือในด้านต่าง ๆ การประสานงานควรใช้นักเรียนเป็นสื่อกลางเพื่อความสะดวกและรวดเร็ว ควรจัดกิจกรรมร่วมกันเพื่อสร้างความสมัครสมานสามัคคี และความเข้าใจซึ่งกันและกัน ควรจัดตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อช่วยในการประสาน โดยตรง

4.5.6 ปัญหาด้านการแต่งตั้งที่ปรึกษาและคณะอนุกรรมการตามลำดับความสำคัญ ดังนี้ การแต่งตั้งหน้าที่คณะกรรมการต่าง ๆ ผู้บริหารมักจะเสนอบุคคลที่ใกล้ชิด หรือสนิทสนมกับตนเองมากกว่าคำนึงถึงความสามารถและความเหมาะสม คณะกรรมการ โรงเรียนที่ได้รับการแต่งตั้งไม่เข้าใจหน้าที่ และบทบาทของตนเอง คณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งไม่กล้าแสดงความคิดเห็น เพราะขาดความเชื่อมั่นในเอง โรงเรียนยังไม่ได้แต่งตั้งที่ปรึกษาและอนุกรรมการต่าง ๆ การแต่งตั้งที่ปรึกษาและคณะอนุกรรมการมักจะแต่งตั้งบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดกับ โรงเรียน โดยไม่คำนึงถึงความรู้ความสามารถ การแต่งตั้งที่ปรึกษาและคณะอนุกรรมการต่าง ๆ หาบุคคลที่มีความเหมาะสมยาก เนื่องจากโรงเรียนขาดข้อมูลตัวส่วนบุคคล หาบุคคลที่มีความเสียสละที่จะมาเป็นที่ปรึกษาและประสานงานกับคณะอนุกรรมการยากโดยอ้างว่าไม่มีเวลา คณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งมักจะปล่อยให้เป็นที่ปรึกษาของโรงเรียน โดยอ้างว่าโรงเรียนทำดีอยู่แล้ว

ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานด้านการแต่งตั้งที่ปรึกษาและ/หรือคณะกรรมการ ได้แก่ การแต่งตั้งคณะกรรมการต่าง ๆ ควรคำนึงถึงความรู้ความสามารถและความเหมาะสมเป็นหลัก ควรประชุมชี้แจงให้คณะกรรมการต่าง ๆ ที่ได้รับแต่งตั้งเข้าใจหน้าที่และบทบาทของตนเอง ควรสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน พร้อมการกระตุ้นให้กล้าแสดงความคิดเห็นให้มากที่สุด โรงเรียนควรแต่งตั้งที่ปรึกษาและคณะกรรมการต่าง ๆ ตามที่ระเบียบกำหนด ควรแต่งตั้งที่ปรึกษา และคณะกรรมการจากบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถและเสียสละต่อส่วนรวม ควรใช้วิธีการรับเลือกตั้ง เพื่อคัดสรรคนดีมีความรู้ ความสามารถมาเป็นที่ปรึกษาและคณะกรรมการต่าง ๆ ควรประสานงานและสร้างความเข้าใจเพื่อหาบุคคลที่มีความเสียสละมาเป็นคณะกรรมการต่าง ๆ และควรประสานงานกับที่ปรึกษาและคณะกรรมการต่าง ๆ เพื่อขอความร่วมมือให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงเรียนในด้านต่าง ๆ

การอภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนราธิวาส มีประเด็นที่น่าสนใจซึ่งผู้วิจัยนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์และสมมติฐานดังนี้

1. เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนราธิวาส ทั้ง 6 ด้าน ตามภาระหน้าที่ที่กำหนดไว้ในระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการ โรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2539

ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติงานของคณะกรรมการ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนราธิวาส โดยภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับโสภาส โอพริก (2539 : 88) ที่ได้ศึกษาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ โรงเรียนในโครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ โรงเรียนประถมศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับอนุพันธ์ โสมมิชัย (2540 : 76) ซึ่งได้ศึกษาการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู พบว่า การปฏิบัติงานของคณะกรรมการ โรงเรียนตามบทบาทจริง โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับ พิทักษ์ จอมเมือง (2541 : 60) ได้ทำการศึกษา การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดตรัง โดยส่วนรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับ

เสถียร แก้วพระปราบ (2543 :40) ที่ได้ศึกษาการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดพังงา พบว่า การปฏิบัติงานของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษาโดยส่วนรวม และรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง และยังสอดคล้องกับ ประสงค์ ชูจิตร์ (2540 : 121) ที่ได้ศึกษาศักยภาพและการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษา เกษตรภาคใต้ สังกัดกรมอาชีวศึกษา พบว่าการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง

จากผลการวิจัยที่ปรากฏ แสดงว่าคณะกรรมการโรงเรียนยังไม่มีโอกาสเข้าไปร่วมในการบริหาร และหรือร่วมกิจกรรมของโรงเรียนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพราะสังเกตจากผลการวิจัยถึงแม้ว่าโดยภาพรวม และรายด้าน คณะกรรมการโรงเรียนจะปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง แต่ถ้าพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ยังมีบางด้านที่คณะกรรมการโรงเรียนยังปฏิบัติงานมีค่าเฉลี่ยต่ำอยู่ อย่างเช่น ด้านการแต่งตั้งที่ปรึกษาและ/หรือคณะอนุกรรมการ และด้านการให้คำปรึกษาและมีส่วนร่วมในการบริหารการเงินและงบประมาณของโรงเรียน และถ้าพิจารณาแยกย่อยลงไปอีกในแต่ละด้านก็พบว่ายังมีบางข้อของแต่ละด้านที่คณะกรรมการโรงเรียน ยังปฏิบัติงานมีค่าเฉลี่ยต่ำอยู่ เช่นกัน อาทิ ด้านการกำหนดนโยบายแผนแม่บทและแผนพัฒนาโรงเรียน ข้อที่คณะกรรมการโรงเรียนปฏิบัติงานมีค่าเฉลี่ยต่ำคือ การวิเคราะห์ข้อมูล สารสนเทศเพื่อกำหนดนโยบาย ด้านการให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน ข้อที่คณะกรรมการโรงเรียนปฏิบัติงานมีค่าเฉลี่ยต่ำคือ การนำผลการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน ด้านการให้คำปรึกษาและมีส่วนร่วมในการบริหารการเงินและงบประมาณของโรงเรียน ข้อที่คณะกรรมการโรงเรียนปฏิบัติงานมีค่าเฉลี่ยต่ำคือ การมีส่วนร่วมในการแสวงหาภูมิปัญญาท้องถิ่นมาร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการรับทราบความก้าวหน้าการดำเนินงานตามแผนของโรงเรียน ข้อที่คณะกรรมการโรงเรียนปฏิบัติงานมีค่าเฉลี่ยต่ำคือ การร่วมประเมิน โครงการต่างๆ ของโรงเรียน ด้านการประสานงานและเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ข้อที่คณะกรรมการโรงเรียนปฏิบัติงานมีค่าเฉลี่ยต่ำคือ การประสานงานส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกลุ่มหรือชมรมศิษย์เก่าหรือสมาคมผู้ปกครองและครูในโรงเรียน และด้านการแต่งตั้งที่ปรึกษาและ/หรือคณะอนุกรรมการ ข้อที่คณะกรรมการโรงเรียนปฏิบัติงานมีค่าเฉลี่ยต่ำคือ ร่วมพิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อปฏิบัติงานเกี่ยวกับงบประมาณ เป็นต้น และอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้คณะกรรมการโรงเรียนปฏิบัติงาน โดยภาพและรายด้านอยู่ในระดับปานกลางอาจเป็นเพราะโรงเรียนส่วนใหญ่ยังไม่ปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วย คณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2539 โรงเรียนส่วนใหญ่ขาดการประชาสัมพันธ์กับ ชุมชน และที่สำคัญคณะกรรมการโรงเรียนส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเองอย่างชัดเจน

(สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา, 2542 : 17) สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ (2539 : 1) ที่กล่าวถึงปัญหาในด้านการบริหารโรงเรียนว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้นำศักยภาพของคนในชุมชนมามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียน โดย คณะกรรมการโรงเรียนเข้าใจว่าภารกิจจัดการศึกษาเป็นหน้าที่ของโรงเรียนเท่านั้นประกอบกับ โรงเรียนบริหารงานโดยมีทรัพยากรการบริหารอย่างจำกัด และอีกประการสำคัญ โรงเรียนและ องค์ท้องถิ่น / ชุมชน ยังไม่ได้ร่วมมือกันในการจัดการศึกษาอย่างจริงจัง เพราะองค์กรท้องถิ่น / ชุมชน ยังไม่เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของโรงเรียน และยังคงสอดคล้องกับสำนักงานประสานงาน โครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (2540 : 70) ได้กล่าวถึงความเป็นมาของคณะกรรมการโรงเรียน ในอดีตว่า คณะกรรมการโรงเรียนส่วนใหญ่ เป็นเพียงฝ่ายสนับสนุนเงินทุน เช่น โรงเรียนจะสร้าง อะไรมากก็ได้หาเงินทุนจากคณะกรรมการโรงเรียน เสมือนว่า คณะกรรมการโรงเรียนนั้นมีหน้าที่ เพียงสนับสนุนเงินทุนอุปกรณ์ให้กับโรงเรียนเท่านั้น แต่การมีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดการ ศึกษาที่คณะกรรมการโรงเรียน ยังมีบทบาทน้อยมาก เพราะคณะกรรมการโรงเรียนขาดความ เข้าใจในบทบาทหน้าที่ที่แท้จริง ขาดความรู้เรื่องการจัดการศึกษา ไม่กล้าให้ข้อเสนอแนะแก่ โรงเรียน ไม่มีเวลามาประชุม ส่วนใหญ่ติดภารกิจ ทำให้การประชุมไม่ต่อเนื่อง เกิดความเบื่อหน่าย อันเนื่องมาจากโรงเรียนขอสนับสนุนทรัพย์สินทอง เพื่อเป็นปัจจัยพัฒนาโรงเรียน และประการสุดท้ายคือ โรงเรียนไม่ค่อยจัดประชุมอย่างสม่ำเสมอ ขาดความต่อเนื่องในการปฏิบัติหน้าที่ จากที่ กล่าวมาข้างต้นน่าจะเป็นเหตุผลให้การปฏิบัติงานของ คณะกรรมการ โรงเรียนประถมศึกษาปฏิบัติงาน โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็น ทั้ง 6 ด้าน ผลการวิจัยพบว่า

1. ด้านการกำหนดคน โยบาย แผนแม่บท และแผนพัฒนาโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า คณะกรรมการ โรงเรียนปฏิบัติงาน โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.03$) สอดคล้องกับพิทักษ์ จอมเมือง (2541 : 60) ที่ได้ศึกษาการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของ คณะกรรมการ โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ พบว่าในด้านการ กำหนดคน โยบายแผนแม่บทและแผนพัฒนาโรงเรียนนั้น คณะกรรมการ โรงเรียนปฏิบัติงาน โดยภาพ รวมและรายข้ออยู่ในระดับปานกลาง แสดงว่าคณะกรรมการ โรงเรียนปฏิบัติงานด้านนี้ยังไม่เต็ม ที่นัก สืบเนื่องจากผลการวิจัยที่พบว่า ยังมีในบางข้อที่คณะกรรมการ โรงเรียนปฏิบัติงานมีค่าเฉลี่ยต่ำ อยู่ อาทิ การเก็บรวบรวมข้อมูลสารสนเทศเพื่อกำหนดคน โยบาย ($\bar{X} = 2.30$) การวิเคราะห์ ข้อมูลที่ได้มาก่อนการวางแผน ($\bar{X} = 2.74$) การศึกษาหาความรู้และทำความเข้าใจเรื่องการวางแผน ($\bar{X} = 2.95$) การพิจารณากำหนดคน โยบายแผนแม่บท แผนพัฒนาโรงเรียน ($\bar{X} = 2.95$) และ อีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้การปฏิบัติงานในด้านนี้อยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะคณะกรรมการ

โรงเรียนยังปฏิบัติงานตามบทบาทไม่เต็มที่นัก เนื่องจากในการบริหารงานโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพนั้น คณะกรรมการโรงเรียนต้องมีบทบาทสำคัญทั้งในด้านการกำหนดนโยบายของโรงเรียน และการนำนโยบายไปปฏิบัติ ดังที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541 : 26) ได้กล่าวว่า การบริหารโรงเรียนเป็นการบริหารโดย องค์คณะบุคคลโดยยึดรูปแบบประชาธิปไตยมาช่วยตัดสินใจ และกำหนดแผนงานเป็นการบริหารงานที่อาศัยการมีส่วนร่วมของบุคคลมากที่สุด จึงทำให้เกิดความโปร่งใสและมากด้วยเหตุผลเป็นรูปแบบการบริหารบุคคลที่สมบูรณ์แบบที่สุด สอดคล้องกับบงเยาว์ แห่งเพ็ญแข (2542 : 9) ที่กล่าวว่า ยุทธศาสตร์ของการบริหารคือ การปฏิบัติงานที่ทุกฝ่ายมีบทบาทเข้ามาร่วมคิด ร่วมรับผิดชอบ ใช้ความพยายามร่วมกันและไม่เป็นปรีภัยต่อกันย่อมจะเกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาด้านการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง

แต่หากพิจารณาด้านการกำหนดนโยบาย แผนแม่บทและแผนพัฒนาโรงเรียนเป็นรายชื่อนั้น พบว่า คณะกรรมการโรงเรียนให้การสนับสนุนการดำเนินงานตามนโยบายและแผนของโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงสุดของด้านนี้ ($\bar{X} = 3.38$) แสดงให้เห็นว่าคณะกรรมการโรงเรียนให้ความสำคัญเป็นอันดับแรก อาจเป็นเพราะการทำให้แผนเกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพนั้นจะต้องมีการแบ่งงานและมอบหมายกลุ่มผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน การให้การสนับสนุนช่วยเหลือด้วยความสนใจและกระตือรือร้น ตลอดจนคอยจัดหาเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพให้แก่ผู้ปฏิบัติงานและการประชุมหารืออย่างสม่ำเสมอเพื่อร่วมมือร่วมใจกันแก้ปัญหาอย่างทันที่แห่งที่เหล่านี้จะช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดความอบอุ่นใจเป็นการสร้างความจงใจและความเชื่อมั่นแก่ คณะทำงาน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2541ข : 7) สำหรับการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการของโรงเรียนนั้นคณะกรรมการโรงเรียนปฏิบัติรองลงมา ($\bar{X} = 3.20$) ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะในการกำหนดนโยบายแผนแม่บทและแผนพัฒนาต่างๆ ของโรงเรียนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพตรงกับความต้องการที่แท้จริงของโรงเรียนนั้นจำเป็นต้องศึกษาถึงสภาพปัญหาที่แท้จริงก่อนเสมอ นอกจากนั้นคณะกรรมการโรงเรียนยังให้ความสำคัญในอันรองลงมาอีก คือ การเข้าร่วมพิจารณาแก้ไขปัญหาและข้อเสนอแนะอันเกิดจากการปฏิบัติงานตามแผน ($\bar{X} = 3.17$) ที่เป็นเช่นนี้เพราะทุกคนรู้ว่า ความร่วมมือร่วมใจเป็นปัจจัยสำคัญที่จะส่งผลให้การปฏิบัติงานตามแผนและภาระกิจบรรลุจุดหมายที่วางไว้ ดังที่ ภาณุวัฒน์ ภักดีวงศ์ (2542 : 38) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในทางการศึกษาทั้งในแง่ของความร่วมมือ ร่วมใจ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ ร่วมแก้ไขปัญหาและร่วมให้ข้อเสนอแนะในรูปของการผสมผสาน จะทำให้การจัดการศึกษาได้รับการพัฒนาไปในทิศทางที่ต้องการ ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาก่อนการวางแผนนั้นคณะกรรมการโรงเรียนปฏิบัติมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดของด้านนี้ ($\bar{X} = 2.87$) น่าจะเกิดจากการที่คณะกรรมการโรงเรียนยังไม่รู้หน้าที่หรือบทบาทของตนเองที่แจ่มชัด ทำให้เกิดการเข้าใจผิดว่าการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นหน้าที่

ของโรงเรียน คณะกรรมการโรงเรียนเป็นเพียงผู้รวบรวมข้อมูลมาให้ทางโรงเรียนเท่านั้นดังที่ พิทักษ์ จอมเมือง (2541 : 67) ได้ทำการศึกษาการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา จังหวัดตรัง พบว่าในด้านการกำหนด นโยบาย แผนแม่บทและแผนพัฒนาโรงเรียนนั้นคณะกรรมการโรงเรียนมีปัญหาในการปฏิบัติงาน เนื่องจากคณะกรรมการโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้ศึกษาระเบียบหลักเกณฑ์และข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ไม่ เข้าใจภารกิจบทบาทหน้าที่เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาได้อย่างเหมาะสม ทำให้การวิเคราะห์ตัดสินใจขาดประสิทธิภาพ

2. ด้านการให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า คณะกรรมการโรงเรียนปฏิบัติงานโดยภาพรวมและรายชื่ออยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.06$) สอดคล้องกับ โสภาส โอพริก (2541 : 88) ที่ทำการศึกษาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของ คณะกรรมการโรงเรียนในโครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่าด้านการ ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน คณะกรรมการโรงเรียนปฏิบัติงานโดยภาพ รวมและรายชื่ออยู่ในระดับปานกลาง แสดงว่า คณะกรรมการโรงเรียนยังปฏิบัติงานในด้านนี้ยังไม่ เต็มที่นัก เพราะสังเกตได้จากผลการวิจัยที่พบว่าคณะกรรมการโรงเรียนยังปฏิบัติงานในบางข้อมีค่า เฉลี่ยต่ำอยู่ อาทิ การนำผลการติดตามและประเมินผลเพื่อวางแผนปรับปรุงการปฏิบัติงานด้าน ต่างๆ ของโรงเรียน ($\bar{X} = 2.87$) การศึกษาแผนแม่บท แผนพัฒนาและข้อมูลของโรงเรียนอยู่เสมอ ($\bar{X} = 2.92$) การติดตามผลและประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติงาน ประจำปีของโรงเรียน ในแต่ละปีการศึกษา ($\bar{X} = 2.99$) อีกประการหนึ่งที่ทำให้การปฏิบัติงานของคณะกรรมการ โรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะคณะกรรมการโรงเรียนไม่มีเวลาให้กับทางโรงเรียน หรืออาจไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง และอาจเกิดจากโรงเรียนเองไม่เปิดโอกาสให้ คณะกรรมการโรงเรียนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน ดังที่ ดิเรก พรสีมา (2542 : 13) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้ปกครอง ชุมชน และภูมิปัญญาท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารงานโรงเรียนน้อย เนื่องจากอำนาจรัฐเข้าไปมีบทบาทในการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนค่อนข้างสูง โดยมีได้ กระจายอำนาจในส่วนนี้ให้แก่ชุมชน ส่งผลให้ ผู้ปกครอง ชุมชน และภูมิปัญญาท้องถิ่นมีส่วนร่วม ในการบริหารโรงเรียนต่ำ สิ่งที่ชุมชนจะรับรู้เกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนอย่างมากที่สุด คือการรับ ทราบนโยบายหรือแผนงานของโรงเรียน หรือมีส่วนร่วมโดยการสนับสนุนหรือช่วยเหลือโรงเรียน ตามความต้องการของโรงเรียนเท่านั้น

แต่หากจะพิจารณาด้านการให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนเป็น รายชื่อนั้นพบว่า คณะกรรมการโรงเรียนปฏิบัติการให้การสนับสนุนการดำเนินงานตามแผนไปสู่ การปฏิบัติของโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.32$) สาเหตุที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ

การทำแผนไปสู่การปฏิบัติจะต้องได้รับความร่วมมือจากหลายๆ ฝ่าย โดยเฉพาะจาก คณะกรรมการโรงเรียน เพื่อคอยดูแลช่วยเหลือ และสนับสนุนด้านต่างๆ ส่งผลให้การดำเนินงาน ตามแผนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี บรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ดังที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา แห่งชาติ (2541ก : 37) ได้กล่าวว่า การนำแผนสู่การปฏิบัติให้เกิดความสำเร็จนั้นจะต้องให้ชุมชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนอย่างเต็มที่ โดยคณะกรรมการสถานศึกษา ให้การสนับสนุน ช่วยเหลืออย่างจริงจัง นอกจากนั้นคณะกรรมการ โรงเรียนยังเห็นความสำคัญในลำดับรองลงมา คือ การรับทราบผลการปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน ($\bar{X} = 3.19$) เพราะเมื่อ โรงเรียนทำแผนไปสู่การปฏิบัติได้สักระยะหนึ่ง จำเป็นจะต้องรายงานให้ คณะกรรมการ โรงเรียน ได้รับทราบเพื่อมีปัญหาอุปสรรคอันเนื่องมาจากการดำเนินงานตามแผน จะได้ร่วมกันหาแนวทาง ช่วยเหลือและปรับปรุงแก้ไขได้ทันทั่วทั้งที่ และอีกประการหนึ่งที่ คณะกรรมการ โรงเรียนให้ความสำคัญในลำดับรองลงมาคือ การพิจารณาให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน ($\bar{X} = 3.16$) สาเหตุที่ คณะกรรมการ โรงเรียนให้ความสำคัญในข้อนี้อาจเป็นเพราะคณะกรรมการ โรงเรียน มีความรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ของตนเอง เนื่องจากการที่โรงเรียนได้จัดทำแผน ประจำปีขึ้นมาแล้ว ก่อนจะนำแผนไปสู่การปฏิบัติว่าจะต้องได้รับการผ่านความเห็นชอบจาก คณะกรรมการ โรงเรียนเสียก่อน เพราะหากแผนมีข้อบกพร่องตรงส่วนใดจะได้ร่วมกันป้องกัน แก้ไขและปรับปรุงก่อนจะนำแผนไปสู่การปฏิบัติ ส่วนการนำผลการติดตามและประเมินผลเพื่อ วางแผนปรับปรุงการปฏิบัติงานด้านต่างๆ ของโรงเรียนนั้น คณะกรรมการ โรงเรียนได้ปฏิบัติมีค่า เฉลี่ยต่ำสุดของค่านี้นี้ ($\bar{X} = 2.87$) ผู้วิจัยมีความเห็นว่าอาจเป็นเพราะคณะกรรมการ โรงเรียนมีความเข้าใจว่าการนำผลการติดตามและประเมินผลเพื่อวางแผนปฏิบัติงานของ โรงเรียนคงปล่อยให้ เป็นหน้าที่ของโรงเรียนจะเหมาะสมกว่า เพราะโรงเรียนมีพร้อมในหลายๆ ด้าน ทั้งด้านบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ และมีเวลาในการปฏิบัติงานมากกว่าตัวคณะกรรมการ โรงเรียนเอง คณะกรรมการ โรงเรียนเป็นเพียงผู้รับทราบผลการติดตามและประเมินผลเท่านั้น และอีกประการ หนึ่ง คือคณะกรรมการ โรงเรียนคงเข้าใจว่าการติดตามผลและประเมินผลนั้นเป็นหน้าที่ของหน่วย ระดับสูงขึ้นไปที่จะต้องคอยติดตามผลงานของโรงเรียน

3. ด้านการให้ปรึกษาและมีส่วนร่วมในการบริหารการเงินและงบประมาณของ โรงเรียนผลการวิจัยพบว่า คณะกรรมการ โรงเรียนปฏิบัติงานโดยภาพรวมและรายชื่ออยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X} = 2.98$) สอดคล้องกับอนุพนธ์ โสมมีไช (2540 : 76) ที่ได้ศึกษาการปฏิบัติงานของ คณะกรรมการ โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู พบว่า ด้านการให้คำปรึกษาและมีส่วนร่วมในการบริหารการเงินและงบประมาณของโรงเรียน คณะ กรรมการ โรงเรียนปฏิบัติงานตามบทบาทจริงโดยภาพรวมและรายชื่ออยู่ในระดับปานกลาง แสดง

ให้เห็นว่าการปฏิบัติของคณะกรรมการในด้านนี้ยังปฏิบัติงานไม่เต็มที่นัก จากการศึกษาที่สังเกตผลการวิจัยพบว่ายังมีบางข้อที่คณะกรรมการโรงเรียนปฏิบัติงานมีค่าเฉลี่ยต่ำอยู่ อาทิ การมีส่วนร่วมในการแสวงหาภูมิปัญญาท้องถิ่นมาร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{X} = 2.80$) การให้คำปรึกษาและร่วมจัดหาทุนทรัพย์จากภายนอกเพื่อมาสนับสนุนการเรียนการสอน ($\bar{X} = 2.81$) การพิจารณาหาทางช่วยเหลือและสนับสนุนโรงเรียนให้ได้มาซึ่งงบประมาณ วัสดุและครุภัณฑ์ ($\bar{X} = 2.88$) การติดตามควบคุม กำกับและประเมินผลการบริหารการเงินและงบประมาณของโรงเรียน ($\bar{X} = 2.93$) การร่วมพิจารณาให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งอนุกรรมการเพื่อจัดทำแผนจัดตั้งและจัดสรรงบประมาณของโรงเรียน ($\bar{X} = 2.94$) และการให้คำปรึกษาเสนอแนะแนวทางในการบริหารการเงินและงบประมาณของโรงเรียนให้เกิดประโยชน์สูงสุด เป็นต้น และสาเหตุหนึ่งที่ทำให้การปฏิบัติงานของคณะกรรมการโรงเรียนในด้านนี้ยังอยู่ในระดับปานกลางอาจเกิดจากการไม่ได้รับความร่วมมือร่วมใจจากชุมชนและท้องถิ่นเท่าที่ควร เพราะในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพนั้น โรงเรียนจะต้องดึงชุมชนท้องถิ่นและคณะกรรมการโรงเรียนเข้ามามีส่วนร่วมให้มากที่สุด โดยโรงเรียนเปิดโอกาสให้ชุมชนท้องถิ่นและคณะกรรมการโรงเรียนให้ร่วมคิด ร่วมปฏิบัติ และร่วมตัดสินใจ ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินงานของโรงเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ดังที่ กัมภณฑ์ จุนโท (2542 : 51) ได้กล่าวว่า ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมเป็นการดำเนินงานเพื่อพัฒนาโรงเรียนให้เป็นโรงเรียนที่พัฒนาอย่างยั่งยืน ซึ่งจะต้องเป็นการร่วมมือระหว่าง 4 ประสาน คือ ผู้บริหาร ครู ผู้แทนผู้ปกครองนักเรียน และคณะกรรมการโรงเรียน โดยการสนับสนุนจากผู้แทนภูมิปัญญาท้องถิ่น และผู้นำชุมชน

แต่ถ้าหากจะพิจารณาด้านการให้คำปรึกษา และมีส่วนร่วมในการบริหารการเงินและงบประมาณของโรงเรียนเป็นรายข้อ พบว่า คณะกรรมการโรงเรียนปฏิบัติงานการประสัมพันธ์ให้ชุมชนเห็นความสำคัญของการพัฒนาโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.28$) เหตุที่คณะกรรมการโรงเรียนให้ความสำคัญในข้อนี้ อาจเป็นเพราะการประชาสัมพันธ์เป็นยุทธศาสตร์หนึ่งที่จะช่วยให้ชุมชนเกิดความตระหนัก และมีจิตสำนึกที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ดังที่กรมวิชาการ (2539 : 27) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการพัฒนาโรงเรียนว่าต้องสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนกับบุคคลภายนอกโรงเรียนให้เกิดความร่วมมือและเลื่อมใสในการทำงานของโรงเรียน โดยเฉพาะผู้ปกครองนักเรียนเป็นกลุ่มพลังที่จะต้องสร้างให้เกิดความเข้าใจในโรงเรียนและกิจกรรมของครู ผู้ปกครองที่เข้าใจโรงเรียนจะคอยส่งเสริม และสนับสนุนให้การดำเนินงานของโรงเรียนเป็นไปอย่างราบรื่น บรรลุจุดมุ่งหมายที่ต้องการ สำหรับการให้ ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการของโรงเรียนแก่ชุมชน หน่วยงาน และส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ได้ทราบนั้น คณะกรรมการโรงเรียนปฏิบัติรองลงมาโดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.12$) สาเหตุที่ผลการวิจัย

เป็นเช่นนี้เพราะว่าโรงเรียนมีข้อจำกัดด้านงบประมาณ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องประสานความร่วมมือจากทุกฝ่าย เพื่อให้ได้มาซึ่งงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์และภูมิปัญญาท้องถิ่น ดังที่สุทธิพงษ์ องค์กมล (2544 : 69) ได้กล่าวถึงหลักในการบริหารการจัดการว่าผู้บริหารหรือผู้มีหน้าที่ตัดสินใจต้องให้ความสำคัญทั้งในการแสวงหาทรัพยากรและการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ให้เกิดความประหยัด และคุ้มค่าเพื่อขจัดความสิ้นเปลือง สูญเปล่าด้วยการวางแผนที่เป็นกระบวนการต่อเนื่องทั้งระบบ นอกจากนั้นคณะกรรมการโรงเรียนยังได้ปฏิบัติในลำดับรองลงมาอีกคือการรับทราบการจัดซื้อ จัดจ้าง พร้อมให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมโดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.08$) เหตุที่คณะกรรมการโรงเรียนให้ความสำคัญ เพราะการบริหารงานของโรงเรียนในยุคปฏิรูปการศึกษายาจะต้องบริหารงบประมาณด้วยความโปร่งใส โดยเฉพาะการจัดซื้อจัดจ้างทุกประเภทจะต้องดำเนินการในรูปของคณะกรรมการ โดยคณะกรรมการโรงเรียนจะต้องเข้าไปร่วมเป็นกรรมการทุกขั้นตอน และทุกครั้งที่มีการจัดซื้อจัดจ้าง ส่วนการมีส่วนร่วมในการแสวงหาภูมิปัญญาท้องถิ่นมาร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น คณะกรรมการโรงเรียนปฏิบัติงานมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดของด้านนี้ ($\bar{X} = 2.80$) อาจเป็นเพราะโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้นำศักยภาพของคนในชุมชนมามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียน โรงเรียนและคณะกรรมการโรงเรียนยังไม่ได้ร่วมมือในการจัดการศึกษาอย่างจริงจัง คณะกรรมการโรงเรียนและชุมชนเข้าใจว่าภารกิจจัดการศึกษาเป็นของโรงเรียนเท่านั้นและคณะกรรมการโรงเรียนและชุมชนยังไม่เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของโรงเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ , 2539 : 1)

4. ด้านการรับทราบความก้าวหน้าการดำเนินงานตามแผนของโรงเรียนผลการวิจัยพบว่า คณะกรรมการโรงเรียนปฏิบัติงานโดยภาพรวมและรายชื่ออยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.12$) สอดคล้องกับผลการวิจัยของอนุพงษ์ โสมมีชัย (2540 : 76) ที่ทำการศึกษากิจการปฏิบัติงานของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู พบว่า ในด้านการรับทราบความก้าวหน้าการดำเนินงานของโรงเรียน โดยภาพรวมและรายชื่ออยู่ในระดับปานกลาง ที่ผลปรากฏเช่นนี้แสดงว่าคณะกรรมการโรงเรียนยังปฏิบัติงานด้านนี้ได้ไม่เต็มที่นัก เพราะสังเกตจากผลการวิจัยในด้านนี้พบว่า มีบางข้อที่คณะกรรมการโรงเรียนยังปฏิบัติงานมีค่าเฉลี่ยต่ำอยู่ อาทิ การร่วมประเมินโครงการต่างๆ ของโรงเรียน ($\bar{X} = 2.80$) การให้ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานตามแผนงาน โครงการ ($\bar{X} = 2.90$) และการรับทราบแผนพัฒนาบุคลากรในโรงเรียน ($\bar{X} = 3.07$) และอีกประการหนึ่งที่ทำให้การปฏิบัติงานของคณะกรรมการโรงเรียนในด้านนี้อยู่ในระดับปานกลางนั้นผู้วิจัยคิดว่าเพราะโรงเรียนไม่เปิดโอกาสให้คณะกรรมการโรงเรียนเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำกับติดตามผลการดำเนินงานตามแผน และถ้าหากคณะกรรมการโรงเรียนเข้าไปก้าวก้าวโดยที่โรงเรียนไม่เปิดโอกาสให้ ทางโรงเรียนก็จะเข้าใจผิดว่าคณะกรรมการโรงเรียนคอย

ข้องที่จะจับผิดการดำเนินงานของโรงเรียน ดังนั้นการดำเนินงานในด้านนี้จะให้เกิดผลสำเร็จนั้นจะต้องประสานความเข้าใจกันทั้งสองฝ่าย เพื่อให้เกิดความร่วมมือ ร่วมใจที่ติดต่อกัน เพราะในปัจจุบันกระบวนการตรวจสอบเข้ามามีบทบาทสำคัญในการบริหารงานของโรงเรียนดังที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541 : 88) ได้กล่าวว่าการบริหารจัดการของโรงเรียนในยุคปฏิรูปทางการศึกษา จะมีการกระจายอำนาจไปสู่ชุมชนและท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ โดยที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาและประสิทธิภาพการจัดการที่โปร่งใส และบรรลุตามวัตถุประสงค์ได้อย่างมีคุณภาพ

แต่หากพิจารณาด้านการรับทราบความก้าวหน้าการดำเนินงานตามแผนของโรงเรียนเป็นรายชื่อนั้นพบว่าคณะกรรมการ โรงเรียนปฏิบัติงานการรับทราบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงสุดของด้านนี้ ($\bar{X} = 3.12$) สาเหตุที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะตามระเบียบการวัดและประเมินผลการเรียน พ.ศ. 2535 กำหนดให้โรงเรียนต้องรายงานผลการเรียนของนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบทุกๆ สัปดาห์เรียนและสิ้นปีการศึกษา โดยใช้การรายงานตามแบบ ป.01 ดังที่สมศักดิ์ สินธุระเวช (2541 : 27) ที่กล่าวว่าภารกิจของโรงเรียนต้องมีการรายงานให้เป็นระบบตรงตามกำหนดเวลาเสนอต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะผู้ปกครองนักเรียน เพื่อแสดงให้เห็นว่าสถานศึกษามีคุณภาพอย่างไร โดยการรายงานต้องอธิบายบทบาทของผู้ปกครองที่ต้องปฏิบัติหรือให้การสนับสนุนนักเรียน เพื่อพัฒนานักเรียนตามศักยภาพอย่างชัดเจน ส่วนการจัดทำรายงานมีทั้งเป็นลายลักษณ์อักษร และพูดคุยพบปะกับผู้ปกครอง นอกจากนั้นคณะกรรมการโรงเรียนยังได้ปฏิบัติในลำดับรองลงมาคือ การรับทราบพฤติกรรมนักเรียนตลอดจนแนวทางแก้ไขพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.26$) สาเหตุที่คณะกรรมการโรงเรียนให้ความสำคัญในลำดับรองลงมา อาจเป็นเพราะในสภาพปัจจุบันมียาเสพติดแพร่ระบาดเข้าไปยังสถานศึกษา ประกอบกับสภาพสังคมในปัจจุบันมีสิ่งยั่วยุ ที่มาจากสื่อๆ ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นวิทยุ โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต และสิ่งตีพิมพ์ต่างๆ ทำให้นักเรียนเกิดพฤติกรรมเลียนแบบ ส่อพฤติกรรมไปในทางที่ไม่เหมาะสม และเป็นอันตรายแก่นักเรียน ทำให้คณะกรรมการโรงเรียนตระหนักและให้ความสำคัญถึงปัญหาดังกล่าว นอกจากนั้นคณะกรรมการโรงเรียนยังให้ความสำคัญในลำดับรองลงมาอีกคือ การรับทราบผลการดำเนินงานด้านกิจการนักเรียน เช่น สหกรณ์ โครงการอาหารกลางวัน โครงการอาหารเสริมนม โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.25$) ผู้วิจัยมีความเห็นว่าน่าจะเกิดจากกระแสปฏิรูปทางการศึกษาที่ดึงให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ทำให้คณะกรรมการโรงเรียนให้ความสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการเพื่อที่จะรับทราบปัญหาการดำเนินงานของโรงเรียน โดยเฉพาะการดำเนินการด้านกิจกรรมอาหารกลางวันและอาหารเสริมนม เพื่อให้เกิดความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้ ส่วนการร่วมประเมินโครงการต่างๆ ของโรงเรียน

คณะกรรมการโรงเรียนปฏิบัติมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดของด้านนี้ ($\bar{X} = 2.80$) อาจเป็นเพราะคณะกรรมการโรงเรียนยังไม่เข้าใจบทบาทของตนเอง โดยเข้าใจว่า การประเมินโครงการต่างๆ เป็นหน้าที่ของทางโรงเรียนโดยตรง อีกทั้งขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องนี้ทำให้เกิดความไม่มั่นใจที่จะปฏิบัติดังที่โสภาส โอพริก (2541 : 76) ที่ทำการศึกษาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของคณะกรรมการโรงเรียนในโครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช พบปัญหาการปฏิบัติงานในด้านนี้ คือ คณะกรรมการโรงเรียนได้เข้ามามีส่วนร่วมติดตามและประเมินผลน้อย และคณะกรรมการโรงเรียนเข้าใจว่าการติดตามและประเมินผลเป็นหน้าที่ของโรงเรียน

5. ด้านการประสานงานและการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน คณะกรรมการของโรงเรียนปฏิบัติงานโดยภาพรวม และรายชื่ออยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.34$) สอดคล้องกับอนุพนธ์ โสมวิชัย (2540:75) ที่ศึกษาเรื่องการปฏิบัติงานของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู พบว่าในด้านการประสานงานและเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนนั้น คณะกรรมการโรงเรียนปฏิบัติงาน โดยภาพรวมและรายชื่ออยู่ในระดับปานกลาง แสดงว่าคณะกรรมการโรงเรียนปฏิบัติงานด้านนี้ ยังไม่เต็มที่ อาจจะเป็นเพราะคณะกรรมการไม่ค่อยมีเวลาที่ประสานงาน และเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนโดยสังเกตจากการที่ คณะกรรมการโรงเรียนปฏิบัติงานในบางข้อของด้านนี้ยังมีค่าเฉลี่ยต่ำอยู่ อาทิ การประสานงานส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกลุ่มหรือชมรมศิษย์เก่า หรือสมาคมผู้ปกครองและครูโรงเรียน ($\bar{X} = 2.53$) การเสนอแนะให้โรงเรียนเชิญวิทยากรให้ความรู้แก่ประชาชนเพื่อปรับปรุงความเป็นอยู่เช่น ด้านอาชีพ สุขภาพอนามัย สิ่งเสพติดให้โทษ ($\bar{X} = 2.81$) การให้คำปรึกษาข้อเสนอแนะในกิจกรรมของชุมชน และการให้ความช่วยเหลือประสานงานการช่วยเหลือกับชุมชนหรือองค์กรต่างๆ เพื่อแก้ปัญหานักเรียนหรือโรงเรียน ($\bar{X} = 2.90$) เป็นต้น และอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้การปฏิบัติงานในด้านนี้อยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากคณะกรรมการโรงเรียนยังขาดการประสานงาน และเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนอย่างจริงจัง เพราะถ้าหากโรงเรียนมีการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชนย่อมส่งผลให้การจัดการศึกษาของโรงเรียนมีความสะดวกและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังที่ สัมฤทธิ์ กางเพ็ง (2544 : 18) ได้กล่าวว่า โรงเรียนจะต้องมีความสัมพันธ์อันดีกับชุมชนเพราะชุมชนมีหน้าที่ดูแล ส่งเสริม ร่วมมือสนับสนุนสถานศึกษาในการวางแผนจัดการศึกษาให้ความช่วยเหลือด้านปัจจัยที่เป็นพื้นฐานทางการเรียนให้เพียงพอ

แต่หากพิจารณาด้านการประสานงานและเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนเป็นรายข้อพบว่า การเสนอแนะและประสานงานให้โรงเรียนเข้าร่วมกิจกรรมของท้องถิ่น เช่น กิจกรรมทางศาสนา กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ คณะกรรมการโรงเรียนปฏิบัติมากที่สุดของด้านนี้

($\bar{X} = 3.34$) รองลงมาคือทำให้การสนับสนุนให้ชุมชนและหน่วยงานอื่นๆ เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้น ($\bar{X} = 3.30$) แสดงว่าคณะกรรมการโรงเรียนเล็งเห็นความสำคัญของการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ไม่ว่าจะกิจกรรมทางศาสนา วัฒนธรรมประเพณี ตลอดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ล้วนแล้วแต่จะก่อให้เกิดความสามัคคีสามัคคี และความเข้าใจอันดีต่อกัน ส่งผลให้เกิดความร่วมมือร่วมใจที่จะพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนต่อไป ดังที่ กรมวิชาการ (2539 : 27) ได้กล่าวว่า การบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนนั้น โรงเรียนต้องเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่ชุมชนจัดขึ้น ไม่ว่าจะเป็กิจกรรมวันขึ้นปีใหม่ งานประเพณีของชุมชน และในทำนองเดียวกัน เมื่อโรงเรียนจัดกิจกรรมต่างๆ ขึ้น ก็ต้องเชิญชวนผู้ปกครองและประชาชนมาร่วมกิจกรรมของโรงเรียนด้วย เช่น งานแสดงนิทรรศการหรือผลงานนักเรียน เป็นต้น เพราะการที่โรงเรียนและชุมชนได้มีกิจกรรมร่วมกันย่อมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน และส่งผลให้การดำเนินงานของโรงเรียนเป็นไปอย่างราบรื่น ส่วนประเด็นที่คณะกรรมการโรงเรียนปฏิบัติรองลงมาอีกคือ การประสานงานกับชุมชนและหน่วยงานอื่นๆ ในท้องถิ่นมาใช้บริการอาคารสถานที่โรงเรียน ($\bar{X} = 3.20$) แสดงว่าคณะกรรมการเล็งเห็นความสำคัญของการประสานงานกับชุมชนและหน่วยงานอื่นให้เข้ามาใช้บริการด้านอาคารสถานที่ของโรงเรียนในการจัดกิจกรรมต่างๆ เพราะโรงเรียนจะต้องแสดงบทบาทที่เป็นทั้งผู้ให้และผู้รับ และในการที่ชุมชนและหน่วยงานต่างๆ เข้ามาใช้บริการด้านอาคารสถานที่มาๆ ย่อมส่งผลให้เกิดการยอมรับจากชุมชนและหน่วยงานต่างๆ หากโรงเรียนมีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของโรงเรียนย่อมได้รับความร่วมมือร่วมใจจากชุมชนและหน่วยงานต่างๆ เช่นกัน ดังที่สถาบันพัฒนาผู้บริหาร (2539 : 204) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนด้านบทบาทความสัมพันธ์กับชุมชนว่า โรงเรียนต้องส่งเสริมให้กลุ่มบุคคลหรือชุมชนเข้ามาใช้บริการอาคารสถานที่ของโรงเรียนเพื่อจัดกิจกรรมในโอกาสต่างๆ สำหรับการประสานงานส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกลุ่มหรือชุมชนศิษย์เก่าหรือสมาคมผู้ปกครองและครู โรงเรียนนั้นคณะกรรมการโรงเรียนปฏิบัติต่ำสุดของด้านนี้ ($\bar{X} = 2.53$) ผู้วิจัยคิดว่าน่าจะมาจากสาเหตุที่โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติมีเป็นจำนวนมาก ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในเขตชนบทและชุมชนที่มีปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ทำให้ไม่มีเวลาในการจัดกลุ่มหรือชมรมต่างๆ เพราะต้องประกอบอาชีพเพื่อการยังชีพ สอดคล้องกับสุนทร ขอบทำดี (2534 : บทคัดย่อ) ที่ทำการศึกษายบทบาทของคณะกรรมการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง พบว่า มีปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานตามบทบาทของคณะกรรมการศึกษาด้านนี้คือ ต้องประกอบอาชีพส่วนตัว ไม่มีเวลาประสานงานและขอความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และยากจนไม่อาจช่วยเหลือโรงเรียนได้

6. ด้านการแต่งตั้งที่ปรึกษา และ/หรือคณะกรรมการ คณะกรรมการโรงเรียน ปฏิบัติงานโดยภาพรวมและรายชื่ออยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.85$) และเมื่อเปรียบเทียบกับด้านอื่นแล้วพบว่าด้านนี้คณะกรรมการโรงเรียนมีการปฏิบัติน้อยที่สุด น่าจะเกิดจากขาดบุคคลที่มีความรู้ความสามารถและเสียสละที่จะมาทำหน้าที่ในการให้คำปรึกษาและร่วมเป็นคณะกรรมการ เนื่องจากไม่มีเวลา เพราะต้องประกอบอาชีพเลี้ยงครอบครัวหรือด้วยปัจจัยอื่นๆ ดังที่ จุฬาร ศิสฺสุนทร (2536 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการปฏิบัติงานของ กรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ พบว่าด้านการให้คำปรึกษาแนะนำในการกำหนดแนวทางการพัฒนาด้าน กรรมการศึกษาให้คำปรึกษาน้อยเนื่องจากกรรมการศึกษาไม่มีเวลา และอีกประการหนึ่งที่ทำให้ การปฏิบัติงานของ คณะกรรมการโรงเรียนยังไม่บรรลุเป้าหมายเท่าที่ควร อาจเป็นผลสืบเนื่องจาก ผลการวิจัยที่พบว่า คณะกรรมการโรงเรียนยังปฏิบัติงานในบางข้อของด้านนี้ยังมีค่าเฉลี่ยต่ำอยู่ อาทิ ร่วมพิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อปฏิบัติงานเกี่ยวกับงบประมาณ ร่วมแต่งตั้งที่ ปรึกษาเกี่ยวกับพัฒนาบุคคลในโรงเรียน ร่วมพิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อปฏิบัติงานเกี่ยว กับการติดตามพฤติกรรมของนักเรียน ร่วมพิจารณาแต่งตั้งบุคคลที่มีความรู้ความสามารถและ บุคคลตัวอย่างด้านต่างๆ ที่ประสบความสำเร็จในการดำรงชีวิตเป็นที่ปรึกษาของโรงเรียน การ พิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อปฏิบัติงานเกี่ยวกับพัฒนาการศึกษา ร่วมพิจารณาแต่งตั้ง คณะกรรมการเพื่อปฏิบัติงานเกี่ยวกับอาคารสถานที่ และร่วมพิจารณาแต่งตั้งผู้ที่มีความสนใจ ในการศึกษาเป็นคณะกรรมการต่างๆ เพื่อพัฒนาโรงเรียน เป็นต้น จากที่กล่าวมาจึงน่าจะเป็น เหตุผลหนึ่งที่ทำให้การปฏิบัติงานของคณะกรรมการโรงเรียนในด้านนี้อยู่ในระดับปานกลาง และมี ค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่นๆ ทั้ง 6 ด้าน

แต่หากพิจารณาด้านการแต่งตั้งที่ปรึกษาและ/หรือคณะกรรมการเป็นรายชื่อพบว่า การร่วมพิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการรักษาความปลอดภัยในโรงเรียน คณะกรรมการโรงเรียน ปฏิบัติมากที่สุดของด้านนี้ ($\bar{X} = 3.04$) ผู้วิจัยมีความเห็นว่าอาจเป็นเพราะสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมาเป็นหนึ่งในห้าของจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีโรงเรียนส่วนใหญ่ ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่เสี่ยงภัย จึงมีนโยบายให้โรงเรียนแต่ละโรงเรียนแต่งตั้งคณะกรรมการรักษาความ ปลอดภัยให้กับโรงเรียน ดังนั้นคณะกรรมการโรงเรียนจึงต้องมึบทบาทสำคัญที่ต้องเข้าไปร่วมหรือ แต่งตั้งบุคคลในชุมชนร่วมเป็นคณะกรรมการดังกล่าว ส่วนการที่จะให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมใน การเป็นคณะกรรมการรักษาความปลอดภัยให้กับโรงเรียนนั้น โรงเรียนจะต้องสร้างความสัมพันธ์ อันดีกับชุมชนด้วยดังที่ กรมวิชาการ (2539 : 27) ได้กล่าวถึงการพัฒนาโรงเรียนว่าโรงเรียนต้อง สร้างความเข้าใจอันดีกับบุคคลภายนอกโรงเรียนหรือชุมชนเพื่อให้เกิดความร่วมมือและเชื่อมโยง

การทำงานของโรงเรียน เมื่อชุมชนเข้าใจโรงเรียนย่อมให้ความร่วมมือและช่วยเหลือโรงเรียนในด้านต่างๆ เช่น ร่วมเป็นคณะกรรมการด้านต่างๆ ด้วยความเต็มใจ ส่วนประเด็นที่คณะกรรมการโรงเรียนปฏิบัติรองลงมาคือ การร่วมพิจารณาแต่งตั้งที่ปรึกษาเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ในโรงเรียน ($\bar{X} = 2.92$) แสดงว่าคณะกรรมการโรงเรียนให้ความสำคัญกับการประชาสัมพันธ์ในโรงเรียน เพราะการบริหารโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จนั้น จำเป็นต้องมีการประชาสัมพันธ์จุดเด่นของโรงเรียนที่มีอยู่ให้สาธารณชนได้รับทราบ ไม่ว่าจะเป็นจุดเด่นด้านวิชาการ หรืองานด้านอื่นๆ ทั้งนี้เพื่อให้โรงเรียนได้รับการยอมรับและความไว้วางใจจากชุมชน ส่งผลให้โรงเรียนได้รับการยอมรับและความไว้วางใจจากชุมชน ส่งผลให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อชุมชนและโรงเรียนก็ได้รับการขอยกย่องจากสังคมในที่สุด และนอกจากนั้นคณะกรรมการโรงเรียนยังได้ร่วมพิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการโรงเรียนที่จะมีส่วนในการพัฒนาชุมชนในลำดับรองลงมา ($\bar{X} = 2.92$) อาจเป็นเพราะคณะกรรมการโรงเรียนเห็นว่าโรงเรียนจะต้องมีบทบาทสำคัญในอันที่จะช่วยเหลือชุมชนได้มีการพัฒนาในด้านต่างๆ อย่างต่อเนื่อง เพราะโรงเรียนมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถพร้อมที่จะให้ความรู้ต่อชุมชนได้ตลอดเวลา แต่ทั้งนี้จะต้องคำนึงถึงความต้องการของชุมชนด้วยว่าต้องการจะพัฒนาชุมชนในด้านใดบ้าง ดังที่กรมวิชาการ (2540 : 11) ได้กล่าวว่าการดำเนินการใดๆ โรงเรียนต้องศึกษาความต้องการของท้องถิ่น เพื่อเป็นการศึกษาหรือสำรวจความต้องการของผู้รับบริการในชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ว่ามีความต้องการในเรื่องใด อย่างไร และมากน้อยเพียงใด ผลที่ได้จากการศึกษานี้นำมาใช้ประกอบการพิจารณา กำหนดแนวทางในการพัฒนาตามความต้องการของชุมชน ส่วนการพิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อปฏิบัติงานเกี่ยวกับงบประมาณนั้น คณะกรรมการโรงเรียนปฏิบัติมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดของด้านนี้ ($\bar{X} = 2.73$) อาจจะเป็นเพราะ คณะกรรมการโรงเรียนคิดว่าการบริหารงบประมาณเป็นเรื่องของโรงเรียนโดยตรง หากเข้าไปก้าวก่ายอาจทำให้ทางโรงเรียนเกิดความไม่สบายใจ เพราะคิดว่าคณะกรรมการโรงเรียนมากอยจับผิด อีกประการหนึ่ง คณะกรรมการโรงเรียนคิดว่าทางโรงเรียนมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้านการบริหารงบประมาณที่อยู่แล้ว จึงไม่อยากเข้าไปก้าวก่ายอีก อีกทั้งเกิดความไม่มั่นใจว่าเมื่อแต่งตั้งบุคลากรเข้าไปร่วมบริหารงบประมาณแล้วจะทำได้ดีขนาดไหน ดังที่ นเรศ สวัสดิ์ (2541 : 136) ได้กล่าวว่าการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนจัดตั้งและจัดสรรงบประมาณต้องอาศัยบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะทาง จึงต้องเลือกสรรบุคคลที่มีความรู้ความสามารถที่เหมาะสมอย่างแท้จริง

2. เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติงานของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา

สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ที่มีความแตกต่างกัน ตามตัวแปรจำแนกตามสถานภาพของคณะกรรมการโรงเรียน และขนาดของโรงเรียน

2.1 คณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา

จังหวัดนครราชสีมาที่มาจากสถานภาพของคณะกรรมการ โรงเรียนต่างกัน มีการปฏิบัติงานทั้ง 6 ด้าน โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติงานเป็นรายคู่ โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's Method) พบว่า คณะกรรมการโรงเรียนที่มาจากกลุ่มผู้บริหารและข้าราชการครู กับกลุ่มผู้ปกครองนักเรียนและศิษย์เก่าของโรงเรียน และคณะกรรมการโรงเรียนที่มาจากกลุ่มผู้บริหารและข้าราชการครู กับกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิจากประชาชน และผู้นำทางศาสนา มีการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 โดยที่คณะกรรมการโรงเรียนที่มาจากกลุ่มของผู้บริหารกับข้าราชการครูมีการปฏิบัติงานสูงกว่ากลุ่มของผู้ปกครองนักเรียนและศิษย์เก่าของโรงเรียน และสูงกว่าคณะกรรมการโรงเรียนที่มาจากกลุ่มของผู้ทรงคุณวุฒิจากประชาชน และผู้นำทางศาสนา ผลการวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และยังสอดคล้องกับ เสถียร แก้วพระปราบ (2543 : 43) ที่ทำการศึกษาวิจัยพบว่า การปฏิบัติงานของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพังงา ตามตัวแปรสถานภาพ คือ คณะกรรมการจากข้าราชการ ครูในโรงเรียน และคณะกรรมการจากบุคคลภายนอกปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่โดยภาพรวม และรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยที่คณะกรรมการที่เป็นข้าราชการครูในโรงเรียนมีการปฏิบัติงานสูงกว่าคณะกรรมการที่เป็นบุคคลภายนอกสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประสงค์ ชูวิจิตร (2541 : 123) ที่พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาในสถานศึกษาเกษตรภาคใต้ที่มีตำแหน่งต่างกัน มีการปฏิบัติงานทั้ง 8 ด้าน โดยภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับ พิทักษ์ จอมเมือง (2541 : 63) ที่ทำการศึกษาวิจัยพบว่า การปฏิบัติงานของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ตรัง โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยคณะกรรมการศึกษาที่เป็นผู้บริหารและข้าราชการครูในโรงเรียนมีการปฏิบัติงานสูงกว่าคณะกรรมการที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ คณะกรรมการที่เป็นผู้ปกครองนักเรียน และศิษย์เก่าของโรงเรียน และยังสอดคล้องกับผลการของ สุภาภรณ์ พงศ์พานิช (2544 : 73) ที่พบว่า ความคิดเห็นของกรรมการสถานศึกษาที่มีต่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา ตามสถานภาพของกรรมการสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายองค์ประกอบทุกองค์ประกอบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากผลการวิจัยที่ปรากฏ น่าจะเป็นเพราะคณะกรรมการ โรงเรียนที่มีสถานภาพต่างกัน มาจากบุคคลที่มีการศึกษา อาชีพ ประสบการณ์และฐานะทางสังคมต่างกัน คณะกรรมการ โรงเรียนที่เป็นผู้บริหารและข้าราชการครู นั้นน่าจะมีวุฒิการศึกษาสูงกว่า คณะกรรมการ โรงเรียนที่มาจาก

สถานภาพอื่น ๆ เพราะผู้บริหารและข้าราชการครูส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป ส่วนคณะกรรมการโรงเรียนที่มาจากผู้ปกครองนักเรียน ศิษย์เก่าของโรงเรียน ผู้ทรงคุณวุฒิจากประชาชนและผู้นำทางศาสนานั้นส่วนใหญ่น่าจะมีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี และประกอบอาชีพทางเกษตรกรรมและรับจ้าง และอีกประการหนึ่งอาจเป็นเพราะว่า คณะกรรมการโรงเรียนที่มาจากกลุ่มของผู้บริหารและข้าราชการครูเป็นบุคคลที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียน โดยตรงมีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับระเบียบข้อบังคับและแนวปฏิบัติว่าด้วยระเบียบคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษาคืออยู่แล้ว นอกจากนั้นสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา (2542 : 120) ได้กำหนดไว้ในแผนพัฒนาบุคลากรปี 2542 ว่าให้มีการจัดประชุมสัมมนาผู้บริหารโรงเรียนและข้าราชการครูในสังกัดเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ กฎหมาย ระเบียบ แนวทางปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับข้าราชการครู เพื่อให้แสดงถึงความเป็นผู้นำในการปฏิบัติงานซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541ค : 3) ที่กล่าวในระบบของการบริหารโรงเรียนว่าผู้บริหารคือกลไกสำคัญที่จะทำให้การดำเนินงานของโรงเรียนมีประสิทธิภาพและสามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายได้ ทั้งนี้เพราะผู้บริหารเป็นผู้มีอำนาจ และหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย และตัดสินใจในระดับโรงเรียนภายใต้เงื่อนไขของทรัพยากร (คน เงิน วัสดุ การจัดการ) ที่มีอยู่อย่างจำกัด สอดคล้องกับ สุรศักดิ์ ปาเฮ (2543 : 11) ที่กล่าวไว้ในทำนองเดียวกันว่าผู้บริหาร/ผู้นำเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะเป็นผู้นำองค์กรเพื่อสร้างระบบการบริการที่ดีแก่ลูกค้า (นักเรียน / ชุมชน) และเพื่อการพัฒนาปรับปรุงกิจกรรมต่าง ๆ ให้ดำเนินไปด้วยดี มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับสถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา (2539 : 8) ที่กล่าวถึงคุณลักษณะและภาวะผู้นำของผู้บริหารและครูว่า ผู้บริหารทุกโรงเรียนเป็นผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ทางการบริหาร มีเทคนิคและบุคลิกวิธีในการบริหารโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จที่หลากหลาย ส่วนคุณลักษณะของครูคือครูส่วนใหญ่มีความรู้และประสบการณ์ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี มีความศรัทธาในอาชีพครู มีความเสียสละ กระตือรือร้น และอุทิศเวลาให้แก่โรงเรียน ร่วมมือกันในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน จากที่กล่าวมาน่าจะเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้การปฏิบัติงานของคณะกรรมการโรงเรียนที่มาจากกลุ่มผู้บริหารและข้าราชการครูปฏิบัติงานโดยภาพรวมและรายด้านสูงกว่าคณะกรรมการโรงเรียนที่มาจากบุคคลภายนอก ส่วนคณะกรรมการโรงเรียนที่มาจากบุคคลภายนอกซึ่งประกอบด้วย ผู้ปกครองนักเรียน ศิษย์เก่าของโรงเรียน ผู้ทรงคุณวุฒิจากประชาชน และผู้นำทางศาสนา ปฏิบัติงานน้อยกว่ากลุ่มผู้บริหารและข้าราชการครูอาจเป็นเพราะว่าคณะกรรมการโรงเรียนเหล่านี้ ไม่เป็นบุคลากรที่รับผิดชอบและมีประสบการณ์ด้านการศึกษาโดยตรง จึงทำให้การแสดงบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา ยังไม่เต็มที่นักและอีกประการหนึ่งอาจจะเป็นเพราะคณะกรรมการโรงเรียนที่มาจากบุคคลภายนอก

คิดว่าทางโรงเรียนบริหารที่อยู่แล้วจึงไม่อยากเข้าไปมีบทบาทมากนัก ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2539 : 1) ที่กล่าวถึงปัญหาในการจัดการศึกษาว่า องค์กรท้องถิ่น / ชุมชนเข้าใจว่าภารกิจจัดการศึกษาเป็นของโรงเรียนเท่านั้น จึงทำให้องค์กรท้องถิ่น / ชุมชน ไม่ได้ให้ความร่วมมือในการจัดการศึกษาอย่างจริงจัง

จากที่กล่าวมาทั้งหมดจึงน่าจะเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้การปฏิบัติงานของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษาที่เป็นผู้บริหาร และข้าราชการครูปฏิบัติงานสูงกว่าคณะกรรมการโรงเรียนที่มาจากกลุ่มผู้ปกครองนักเรียน ศิษย์เก่าของโรงเรียน ผู้ทรงคุณวุฒิจากประชาชน และผู้นำทางศาสนา

2.2 คณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา

จังหวัดนครราชสีมา ที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันปฏิบัติงานโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่สอดคล้องกับ สุภาพรณ พงศ์พานิช (2544:71) ที่ศึกษาความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาที่มีต่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนขนาดต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมและรายองค์ประกอบไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ อรัญ ก้วพานิช (2535 : 134) ที่พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกันปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ประพันธ์ ท้าวพันแดง (2541 : 120) ทำการศึกษาวิจัยพบว่า ผู้บริหารและครูอาจารย์ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีทัศนคติต่อการปฏิบัติงานตามกระบวนการพัฒนาองค์กรของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ไม่แตกต่างกัน ส่วน พวงเพ็ชร ดันติวิวัฒน์ (2534 : 11) และบุญมี แก้วห้าประการ (2540 : 127) พบว่าการปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนขนาดต่างกัน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ภิญโญ ศรีวงศ์ษา (2541 : 131) ทำการศึกษาวิจัยพบว่า ผู้บริหารและครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการที่ปฏิบัติงานในโรงเรียน ขนาดต่างกัน มีทัศนคติต่อการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิบัติการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในจังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่แตกต่างกับ เฉลิมชัย อากาศสุวรรณ (2541 : 103) ที่ทำการศึกษาวิจัยพบว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนที่ได้รับรางวัลชนะเลิศการจัดกิจกรรมวันประถมศึกษาแห่งชาติ ในจังหวัดสงขลา ที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีทัศนคติต่อการปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนแตกต่างกัน

จากผลการวิจัยที่ปรากฏ น่าจะเป็นเพราะว่าการพัฒนาการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติไม่ได้คำนึงถึงขนาดของโรงเรียน ไม่ว่าจะเป็น โรงเรียน

ขนาดเล็ก กลาง หรือ ขนาดใหญ่ ก็ใช้นโยบายอันเดียวกันและบทบาทของคณะกรรมการโรงเรียนก็เหมือนกัน มีจำนวนเท่ากัน และจัดประชุมสัมมนาในรูปแบบเดียวกัน สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ก็ไม่เลือกปฏิบัติ ได้ดำเนินการตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ โดยจัดสรร งบประมาณให้มีโครงการอบรมสัมมนา เพื่อให้ความรู้กับคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษาทุกขนาดโรงเรียนเท่า ๆ กัน ซึ่งการดำเนินงานดังกล่าว สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา (2542 : 26) ได้กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ ปี 2542 โดยกำหนดเป็นนโยบายข้อที่ 9 คือ เร่งรัดให้มีการปรับปรุงการบริหารโรงเรียนทุกโรงเรียน โดยสนับสนุนปัจจัยพื้นฐาน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง โดยเน้นให้คณะกรรมการโรงเรียน กลุ่มบุคคล ชุมชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาการศึกษา รวมทั้งสนับสนุนส่งเสริมให้นำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารและจัดการ

จากที่กล่าวมาในเบื้องต้นน่าจะเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้คณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษาที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกันมีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยพบว่าการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมและรายด้านทั้ง 6 ด้านอยู่ในระดับปานกลางนั้น สมควรอย่างยิ่งที่จะต้องปรับปรุงพัฒนาการปฏิบัติงานของคณะกรรมการโรงเรียนให้ประสิทธิภาพสูงยิ่งขึ้นดังนี้

1.1 คณะกรรมการโรงเรียนควรพัฒนาตนเอง ให้มีความรู้ความสามารถและเพิ่มกำลังกาย กำลังใจในการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะด้านการแต่งตั้งที่ปรึกษาและ/หรือ คณะอนุกรรมการกับการให้คำปรึกษาและมีส่วนร่วมในการบริหาร โดยการศึกษาด้วยตนเองหรือเข้าร่วมการอบรมเพิ่มเติม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียนในโอกาสต่อไป

1.2 การจัดอบรมสัมมนาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ โรงเรียนควรจัดหลักสูตรหรือกิจกรรมให้ครอบคลุมภาระกิจ การปฏิบัติงานทั้ง 6 ด้าน โดยเน้นด้านการแต่งตั้งที่ปรึกษาและ/หรือคณะอนุกรรมการ โรงเรียน ได้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 การเลือกคณะกรรมการ โรงเรียนนอกจากจะพิจารณาคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ในระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการแต่งตั้งคณะกรรมการ โรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2539 แล้ว จะต้องพิจารณานุคคลที่สนใจในการศึกษา มีความเสถียร และสามารถอุทิศเวลาให้กับโรงเรียนได้เป็นอย่างดี

1.4 โรงเรียนควรจัดให้มีการประชุมคณะกรรมการ โรงเรียน ภาคเรียนละ 2-3 ครั้ง เพื่อรับทราบผลการดำเนินงานของโรงเรียน รวมทั้งประสานความร่วมมือในด้านต่างๆ และหากกรรมการคนใดไม่มาร่วมประชุมก็ควรฝากรายงานสรุปผลการประชุมและงานที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการในที่ประชุมไปให้

1.5 ควรมีการวางแผนการทำงานกันระหว่างโรงเรียนกับคณะกรรมการ โรงเรียน เพื่อให้คณะกรรมการ โรงเรียน ได้รู้ถึงบทบาทหน้าที่ของตนเองมากยิ่งขึ้น

1.6 ผู้บริหารโรงเรียน ในฐานะเลขานุการของคณะกรรมการ โรงเรียนควรได้ทำหน้าที่ประสานงานกับคณะกรรมการ โรงเรียนทุกระยะให้ต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างต่อเนื่อง

1.7 โรงเรียนควรมีการติดตามและประเมินผลการทำงานของคณะกรรมการ โรงเรียน รวมทั้งเสนอผลการประเมินต่อสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเพื่อจะได้หาแนวทางแก้ไขข้อบกพร่องมาปรับปรุงให้ดีขึ้น โดยการจัดสัมมนาหรืออบรม

1.8 การประชาสัมพันธ์โรงเรียนเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยกระตุ้นทั้งคณะกรรมการ โรงเรียน ผู้ปกครองนักเรียนและประชาชนในชุมชนหรือท้องถิ่น ให้เกิดความสนใจ และมาร่วมพัฒนางานต่างๆ ของโรงเรียน ซึ่งการประชาสัมพันธ์จะต้องทำในสองลักษณะ คือ โรงเรียนเป็นฝ่ายเข้าหาชุมชน และพยายามดึงชุมชนเข้าหาโรงเรียนด้วย

1.9 รัฐบาลหรือหน่วยงานระดับสูงควรตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษา เนื่องจากการศึกษาคือ การพัฒนาศักยภาพและคุณภาพของมนุษย์ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาประเทศ ในที่สุด โดยให้การสนับสนุนด้านงบประมาณในการบริหารการศึกษาให้เพียงพอ

2.0 โรงเรียนที่มีขนาดใหญ่และขนาดกลางในฐานะที่เป็นโรงเรียนที่มีความพร้อมกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก ไม่ว่าจะเป็นด้านบุคลากรและงบประมาณที่มากกว่า ควรอาศัยความได้เปรียบดำเนินการให้การปฏิบัติงานของคณะกรรมการ โรงเรียนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อให้การวิจัยเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา มีการศึกษาอย่างกว้างขวาง จึงขอเสนอแนะดังนี้

2.1 ควรศึกษาการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัด
นราธิวาส โดยทำวิจัยเชิงคุณภาพ

2.2 การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาการปฏิบัติงานของคณะกรรมการโรงเรียน
ประถมศึกษาจังหวัดนราธิวาส หากมีการศึกษาวิจัยในเรื่องเดียวกันนี้อีกควรศึกษาในเขตพื้นที่
จังหวัดอื่นหรือภาคอื่นเพื่อนำผลวิจัยมาเปรียบเทียบ